

alij Recentiores communiter. Sed hic etiam modus dicendi displaceit nostris Thomistis, quia finis ultimus negativè dicitur ille qui ad finem ulteriorem non ordinatur, ut illi Authores dicunt: Sed creatura illa quam peccans venialiter, inordinate diligit, & quæ est objectum peccati venialis, sive ordinatur ad finem ulteriorem, ut patet in eo qui furatur a se ad dandam eleemosynam, vel qui dicit mendacium leve ad salvandam vitam proximi; in modo semper venialiter peccans, refert objectum peccati venialis ad bonum proprium & privatum, cum omnis inclinatio tendat ad bonum proprium & perfectivum illius naturæ à qua dimanat, & in qua radicatur, seu illius suppositi in quo talis natura existit: Ergo creatura illa quæ est objectum peccati venialis, non est, nec esse potest, finis ultimus, etiam negativæ, peccantis venialiter.

20. Dico igitur, iustum venialiter peccantem, respicere bonum proprium & privatum, ut ultimum finem, non simpliciter & absolute, sed secundum quid & cum addito, nempe in ratione finis præcise actualis.

Prima pars patet ex supra dictis, cum enim actus qui in homine justo non imperantur à charitate, non habeant aliud principium in quo actualiter radicentur & fundentur, quam propriam operantem naturam, non possunt habere alium finem in quem actualiter referantur, quam bonum proprium & perfectivum talis naturæ, seu suppositi in quo illa existit; alias inclinatio non correspondet suo principio radicali, seu principiu[m] & terminus inclinationis non haberent inter se proportionem, ut §. præcedenti dicebamus.

21. Secunda vero pars, nempe quod tale bonū non sit finis simpliciter & absolute ultimus peccantis venialiter, ex eo constat quod finis simpliciter & absolute ultimus, omnem relationem tam habitualem quam actualiem ad ulteriorem finem excludit: Sed bonum proprium & privatum in iusto peccante venialiter, per habitum charitatis est habitualiter relatum in Deum: Ergo non potest dici nec esse finis absolute & simpliciter ultimus illius, sed cum addito tantum diminuente, nempe in ratione finis præcise actualis, seu per exclusionem dumtaxat relationis actualis in Deum, non exclusa habituali, quod est esse ultimum secundum quid.

22. Sed quæres quid dicendum sit de illo qui est in statu peccati mortalis, & venialiter peccat, in illo enim per habitum charitatis bonum proprium & privatum non est habitualiter relatum in Deum: Ergo habebit rationem ultimi finis simpliciter.

Respondeo quod iste, etiam dum venialiter peccat, non habet bonum privatum pro ultimo fine simpliciter, sed tantum secundum quid, quia ut §. præcedenti dicebamus, de ratione finis ultimi simpliciter, est quod non solum præscindat ab ordine ad finem ulteriorem, sed etiam quod talem relationem positivè excludat: licet autem ille qui non est in statu gracie, per peccatum mortale tendat in bonum privatum, excludendo relationem ejus in Deum ut ultimum finem; tamen quando peccat venialiter, tendit in bonum proprium, præscindendo solum à tali relatione, non vero positivè excludendo illam, ut ibidem declaravimus. Unde licet peccans mortaliter, constitutus in bono proprio & privato ultimum finem simpliciter, non tamen ille qui solum venialiter peccat.

23. Dices, peccans venialiter non utitur creatura illa circa quam peccat, & quæ est objectum

peccati venialis, quia uti creaturis nullam dicit in ordinationem: Ergo illa fruatur, etiam non detur medium inter fruitionem & usum, juxta illud Augustini: *Omnis qui amat aliquid, aut amat mens, aut fruens*: Sed fruatio est tantum respectu ultimi finis, ut docet D. Thomas supra qu. 11. art. 5. Ergo peccans venialiter, constituit ultimum finem in illa creatura quam inordinate diligit, & quæ est objectum peccati venialis.

Respondeo, dato Antecedenti, negando consequentiam, & ad eum probationem dico, inter fruitionem & bonum usum dari aliquid medium, nempe usum malum & illicitum, qui propriè dicitur abusus, in quo veniale peccatum consistit, ut docet S. Bonaventura in 2. dist. 42. art. 2. qu. 1. his verbis: *Si quares quid sit peccatum veniale, itrum sit usus vel fruatio? dicendum quod neque est usus, neque fruatio, sed abusus. Vnde cum Augustinus dicit, omnis qui amat aliquid, aut amat mens, aut fruens, accipit largè usum & fruitionem; usum pro omni amore relato sive dilectione vel inducit, fruacionem pro amore non relato. Qua doctrina ex ipso Augustino desumpta est lib. de doctrina Christiana cap. 4. ubi prius fruitionem, & licitum usum, ponit usum illius cuius, cumque abusum appellat.*

S. IV.

Peccatum mortale, in ratione offendit, continet malitiam & gravitatem in esse moris simpliciter infinitam.

24. Probatur haec assertio triplici ratione. Prima & fundamentalis est: Gravitas offendit crescit juxta mensuram dignitatis personæ cui irrogatur: Sed persona offendit per peccatum mortale, scilicet Deus, est dignitatis infinita simpliciter: Ergo peccatum mortale, in ratione offendit, est gravitatis simpliciter infinita. Minor & Consequentia patent, Major vero passim docetur ab Aristotele & D. Thoma, & exemplis convincitur. Injuria enim irrogata plebeior, minor est illa quæ irrogatur militi; illa quæ militi infertur, minor est quæ infertur equiti; & haec minor illa quæ offendit Princeps; quia Princeps equitem, eques militem, miles plebeum excedit in dignitate. Hanc rationem insinuat Salvianus lib. 6. de provid. cap. 7. his verbis: *Semper per dignitatem injuriam perferentis, crescit culpa facientis, quia necesse est, quanto major est persona ejus qui contumeliam patitur, tanto maior sit nostra ejus qui facit. Et hinc est quod legitimus in lege, etiam eos qui videntur contra mandatum suorum levia fecisse, severissime tamen esse punitos, ut intelligamus scilicet, nihil ad Deum pertinens, levi esse dicendum: quia etiam quod videbatur exiguum esse culpa; grande hoc faciebat dignitatis injuria.*

25. Communis hujus argumenti solutio est, offendit non crescere arithmeticè, hoc est ad equalitatem, ex dignitate personæ cui irrogatur, sed solum geometricè, hoc est secundum proportionem. Unde ex hoc quod Deus per peccatum offendit, sit dignitatis infinita simpliciter, non sequitur quod peccatum in ratione offendit, sit gravitatis simpliciter infinita, sed solum quod excedat offendit omnes irrogatas creaturis, & sit superioris ordinis ad illas.

Sed contra: Ideo Deus offendit communicat offendit contra ipsum commissæ gravitatem ordinis superioris, quia ipse superioris ordinis est: At non solum est dignitatis ordinis superioris, sed etiam dignitatis simpliciter infinita: Ergo offendit con-

tra ipsum commissæ communicat gravitatem simpliciter infinitam.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Deus per peccatum offendit non est minus ex se potens dare infinitatem simpliciter, quam superioritatem ordinis, offendit sibi irrogare, & alias ex parte offendit, non est assignabilis ratio cur unum & non aliud partcipet: Ergo gravitas offendit Deo illatæ, non solum est ordinis superioris ad offendit omnes irrogatas creaturis, sed etiam infinita simpliciter.

26. Dices, personam infinitam impediri ne comunicet infinitam gravitatem offendit, ex limitatione conatus peccantis: sicut enim objectum infinitum, si finito modo attingatur, actu infinitam perfectionem non confert, ut constat in visione beatifica, & in actu charitatis; ita majestas divina, quamvis sit infinita, quia tamen attingitur à peccante, per actum limitatum & finitum, non transfundit malitiam & gravitatem infinitam in offendit quam illi irrogat.

Sed contra: Licet limitatio conatus & modi tendendi in objectum, impedit ne actus infinitam bonitatem vel malitiam in esse physico, ab objecto vel persona in quam tendit desumatur, ut patet in exemplis adductis; non obstat tamen quoniam ab illis accipiat infinitum valorem aut malitiam in esse moris, ut constat in actibus meritoriorum & satisfactoriorum Christi: licet enim in ordine physico, & in genere entis, finiti & limitati essent, ut potest procedentes ab anima & potentia ejus, quæ in ordine physico finiti & limitati perfectionis erant; nihilominus limitatio illa physica non obstabat, quoniam à persona Verbi traherent dignitatem & valorem infinitum moraliter, ut præter Scotum omnes ferè Theologi docent in tractatu de incarnatione: Ergo pariter limitatio conatus, & modi tendendi actu in personam offendit, non impedit, quoniam à persona offendit infinita dignitatis, actus offendit trahat gravitatem & malitiam in genere moris infinitam.

Confirmatur: Conatus peccantis, seu modulus tendendi in Deum, actu offendit conveniens, non solum est finitus, sed etiam inferioris ordinis ad personam offendit: Atqui talis inferioritas ordinis non obstat quoniam persona offendit, quia superioris ordinis est, tribuat offendit gravitatem ordinis superioris: Ergo nec etiam obstat poterit, quoniam persona infinita, quia infinita est, pravitatem infinitam illi communicet.

27. Secunda ratio sumitur ex D. Thoma in 2. sent. dist. 42. qu. 1. art. 5. in corp. ubi hoc habet: *Dicendum quod ratio quare mortale peccatum ad eternam pœnam obligat, potest sumi ex tribus. Primo ex parte ejus in quem peccatum, qui est infinitè magnus, scilicet Deus, unde & offendit infinita pœna digna est, quia quanto est dignior in quem peccatur, tanto peccatum magis punitur. Et in resp. ad 2. Ex hoc (inquit) quod contra infinitum peccat, debetur sibi pœna infinita, non autem potest esse infinita acerbitate, quia in creatura finita non potest esse qualitas infinita, sed compensatur per durationem infinitam. Ex qua doctrina hoc argumentum pro nostra sententia defumus: Sicut causa efficiens continens effectum physicè infinitum, non potest non esse physicè infinita, ita & causa continens effectum moraliter infinitum, non potest non esse infinita in genere moris, alioquin effectus suam causam principalem excederet in eo genere in quo est causa: Atqui peccatum mortale, in ratione offendit, efficienter moraliter continet infinitum effectum, cum*

mercatur pœnam infinitè acerbam, ut constat ex verbis D. Thomæ jam relatis: Ergo in quantum est offendit Dei, est infinitum moraliter, seu continet gravitatem & malitiam in esse moris simpliciter infinitam.

Confirmatur: Ex eo colligunt Theologi in tractatu de incarnatione contra Scotum, satisfactionem Christi continere valorem simpliciter infinitum in esse moris, quia gaudet vi satisfactionis sufficiente pro culpis sincategorematice infinitis: Ergo vis meritoria pœnarum sincategorematice infinitarum, arguit in peccato mortali infinitatem simpliciter in ratione offendit.

28. Tertia ratio pro nostra assertione sumitur ex doctrina quam tradunt communiter Theologi in tractatu de incarnatione, agendo de Christi satisfactione, ibi enim docent satisfactionis valorem ita crescere ad incrementum personæ satisfactionis, ut quando hæc est infinita dignitatis, communicet actu satisfactorio valorem infinitum simpliciter, ex quo inferunt satisfactionem Christi fuisse valoris simpliciter infiniti: Atqui similiter gravitas offendit crescit ad incrementum dignitatis personæ offendit, ut prima ratione ostendimus, & varijs exemplis declaravimus: Ergo ex persona infinitæ dignitatis, qualis est Deus per peccatum offendit, accipiet gravitatem simpliciter infinitam in esse moris.

29. Respondent Adversarij negando paritatem, hoc enim (inquit) inter satisfactionem & offendit reperitur discriben, quod persona satisfactionis comparatur ad satisfactionem, non ut objectum, sed ut subjectum, quod induit rationem formæ moralis, subindeque seipsa illam dignificat formæ & valorem satisfactoriorum influit ipsi æqualem, atque adeò infinitum, si talis persona infinita sit, o contra vero persona offendit comparatur ad infinitum ipsi illatam, non ut subjectum, sed solum ut objectum; unde non induit rationem formæ moralis respectu illius, nec se ipsa gravificat offendit, & per consequens illa non constituitur infinitè gravis ex infinita dignitate personæ offendit.

In hoc discrimine tota contraria sententia probabilitas consistit. Verum illud falso nescitur fundamento, nimur quod persona offendit comparatur solum per modum objecti, ad injuriam ipsi illatam, quod falsum esse ostendo tripliciter. Primo ex vulgaris illo prologo: *Honor est in honore, injuria autem in persona offendit*. Secundum ex differentia quæ inter peccatum in ratione malitiae, & in ratione offendit reperitur: nam sub priori consideratione dicitur & est malum peccantis, sub posteriori non ipsius peccantis, sed Dei offendit malum dicitur: Ergo in ratione offendit, Deum ut subjectum morale respicit. Tertiù ex communī modo loquendi, non enim offendens, sed persona offendit, dicitur pati offendit: Sed ille dicitur offendit patiens, qui offendit subjectum est: Ergo persona offendit est morale subjectum offendit. Ex quo intelliges, quod sicut persona Verbi, quia subjectum est actum qui ab humanitate Christi eliciuntur, est in genere moris forma tales actus dignificans, & infinito modo meritorios & satisfactorios constituentes: Ita quia Deus est subjectum morale offendit in peccato mortali reporta, habet rationem formæ moralis talem offendit gravificantis, subindeque in eam influentis malitiam & gravitatem in esse moris infinitam simpliciter.

30. Nec obstar quod D. Thomas 3. p. quest. 1. art. 2. ad 2. dicit peccatum habere quandam infinitatem

tatem ex infinitate divinae majestatis. Idem enim hanc particulam diminutivam addidit, ut denotaret peccatum non esse infinitum physicè & in genere entis, sed duntaxat moraliter, seu in genere moris; illudque adhuc in hoc genere non esse infinitum secundum omnem rationem moralitatis quæ in ipso reperitur, non enim habet malitiam simpliciter infinitam, in quantum est malum hominis, sed solum quatenus est malum Dei, & prout habet rationem offendæ.

31. Non obest pariter si dicas, ex solutione & doctrina tradita sequi, non solum peccatum mortale, sed etiam veniale, esse in ratione offendæ gravitas infinitæ simpliciter; cùm istud non minus quam illud, Deum ut subiectum morale respiciat, subinde ab illo ut à forma gravitatem & infinitatem accipiat. Respondeo enim, quod licet peccatum veniale in ratione offendæ subiectetur in Deo, non tamen recipit ab illo infinitum simpliciter, quia cùm sit levius offendæ, est incapax recipiendi infinitum: forma enim subiecto incapaci unita, non præbet illi effectum quem de se præstare potest; sicut subsistentia Verbi unita natura irrationali, illam non sanctificaret, nec personam constitueret, quia talis natura non est capax illorum effectuum.

32. Demum nostra refert si objicias ex nostra sententia sequi unum peccatum, in ratione offendæ, alio majus non esse, quod videtur absurdum & error Stoicorum supra cap.3. impugnatus. Sequela Majoris videtur manifesta, nam unum infinitum non est majus alio, in eo genere, in quo est infinitum: Ergo si peccatum mortale in ratione offendæ sit infinitum simpliciter, unum in hoc genere, alio majus esse non potest, sed omnia in ratione offendæ æqualia erunt.

Dupliciter enim huic instantiae respondeo potest, primò negando absolute sequelam Minoris, ad cuius probationem dici potest, quod licet infinitum per offendit & in genere entis perat quod à nullo possit excedi; infinitum tamen determinati generis, potest materialiter excedi ab alio: sicut in sententia illorum qui admittunt posse dari infinitum secundum quantitatem aut multitudinem, corpus infinitum, materialiter excederet superficiem infinitam, & superficies infinita, lineam infinitam: & si daretur multitudo hominum, materialiter excederetur à numero digitorum vel capillorum: unde cum peccatum mortale in ratione offendæ, sit infinitum tantum in genere determinato scilicet in genere moris, unum peccatum in ratione offendæ alio majus esse potest. Quam solutionem & doctrinam insinuare videtur S. Thomas 3. p. qu.10.art.3 ad 3.

Secundò responderi potest, quod sicut in actionibus Christi meritoris duplex distinguitur valor à Theologis: unus objectivus, desumptus ex objecto & circumstantijs, alijsque capitibus, & iste inæqualis est, juxta objectorum & circumstantiarum inæqualitatem; alter personalis desumptus à persona divina, infinitè dignificante & ut ita loquar, valorante omnes Christi actiones Theandricas & supra Personam Verbi Divini reflexivas; & hic erat æqualis in omnibus Christi actionibus satisfactorijs & meritorijs ut docent Theologi in Tractatu de Incarnatione. Ita similiter in peccato mortali duplex distingui potest gravitas seu malitia offendæ, una sumpta ex objecto, intentione & alijs capitibus; alia petita ex dignitate infinita personæ quæ offendit, & licet ista in omnibus peccatis mortalibus æqualis sit, ut potè desumpta ex per-

sona infinita infinitè gravificante quodlibet peccatum mortale; illa tamen inæqualis est, juxta objectorum & circumstantiarum inæqualitatem. Unde nostra sententia longè distat ab errore Stoicorum cùm juxta illam verum sit absolute, peccata esse inæqualia eo quod secundum suas efficiencias specificas inæqualia sint: etiæ in ratione offendæ, consecuta ad rationem malitiae, in gravitate personali, modo explicato adæquentur.

33. Dices: Deus magis offendit uno peccato quam alio v.g. peccato odij aut blasphemie quam peccato furti vel luxuria: Ergo uni majorum quam alteri gravitatem communicat, & consequenter gravitas sumpta ex persona offendæ, major est in uno peccato quam in alio.

Respondeo distingendo Antecedens: Deus magis offendit uno peccato quam alio extensivè, concedo Antecedens: intensivè, nego Antecedens, & Consequentiam. Solutio patet ex supra dictis: omnia enim peccata, ut diximus, sunt intensivè æqualia in malitia desumpta ex parte personæ infinita, non præbet illi effectum quem de se præstare potest; sicut subsistentia Verbi unita natura irrationali, illam non sanctificaret, nec personam constitueret, quia talis natura non est capax illorum effectuum.

Ex quo facile intelligitur ratio cur bonitas infinita Dei, actui charitatis quem terminat, infinitam dignitatem non conferat; Dei tamen infinita maiestas det offenditæ gravitatem infinitam simpliciter: quia nimis bonitas infinita Dei ad actum charitatis comparatur ut objectum, persona autem offenditæ comparatur ad injuriam, ut illius subiectum morale: in hoc autem subiectum morale ab objecto distinguitur, quod illud totum quod ex se potest communicat actui, istud vero non influit, nisi per commensurationem ad conatum actus, & ita fluxum principijs operativi.

S. V.

Vtrum peccatum mortale, per se, & ex malitia sua intrinseca, reatum poena æternæ inducat?

34. Suppono primò, quodlibet peccatum per se condigne mereri poenam sibi proportionatam, ut enim discurret D. Thomas hic quæst.87. art.1. Quicunque peccat, erigit se contra aliquem ordinem præscriptum, sub quo ipse continetur: justum autem est, ut qui contra præscriptum ordinem infurgit, tantum à principe illius ordinis deprimitur, quantum se supra talem ordinem erexit, quod est poenam pati. Triplex autem est ordo, humanus, naturalis, divinus. Primum transgreditur creatura violando legem humanam, secundum violando naturalem, tertium frangendo divinam: unde triplicem poenam incurrit peccatum, unam taxatam à lege humana, aliam à naturali, quæ est morsus conscientiæ, tertiam à divina.

35. Suppono secundò ut de fide certum, peccatum mortale in hac vita per baptismum vel poenitentiam non dimissum, lege divina, in futura, æternæ poenæ esse puniendum. Hoc enim Scriptura varijs in locis declarat, præsertim Isaïa 66. ubi de damnatis dicitur. Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur. Et Apocal.14. Crucibuntur igne & sulphure in facula faculorum. In hujus rei typum ignis fornacis Babylonica, quadriginta novem cubitus supra fornacem ascendebat, sed numquam ad quinquefimum, qui erat annus Iacobæ, perveniebat, ut per hoc significaretur (ut recte observavit P. Ludovicus Granatensis) ignitartare combustionem fore perpetuam, & damnationem nunquam indulgentiam, seu veniam peccato-

rum, consecuturos. Unde Psalm.48, de illis dicitur: Sicut oves in inferno positi sunt, mors depascat eos. Quæ verba expendens Bernardus serm.2. de verbis Apostoli: Quam bene (inquit) sicut oves, quia detracto veillere mundialium dixiarum, dum pressaque detrudi, semper nudi depasabuntur incendijs. Mors depascat eos, quia semper morientur ad vitam, & semper vivent ad mortem. Non enim mors eradicabit eos, vitam ex toto auferendo, sed depascat, conservando radicem vite, ut iterum pullulent, iterum & iterum, atque in æternum despascendi.

36. Per hoc excluditur error Origenis, qui lib.1. Periarchon cap.6. assertat poenas damnatorum non esse in æternum duratas, sed per Dei misericordiam tandem aliquando finiendas. Qui error (ut ait S.Thomas 3. contra Gentes cap.144.) orum habuisse videtur a positione quorundam Philosophorum, qui dicebant omnes poenas purgatorias esse, & ita quandoque terminandas. Quin inòd, illum à Diabolo fuisse excoxitum, ut peccatores à poenitentia retraheret, annotavit Gregorius Magnus lib.34.moral. cap.16. ad illa verba Job. 41. *Et si mabu abyssum quasi senectentem &c.* Sic enim ait: Leviathan estimabu abyssum quasi senectentem, quia reproborum corda sic infatuat, ut suspicionem eis de venturo iudicio, quod quasi finiat, infundat. Abyssum namque senectere exsilitat, qui terminari quandoque in supplicijs supernam animadversionem patat.

37. Dices, Animam Traiani, precibus Sancti Gregorij magni, ab inferis fuisse revocatam, subinde a gehennæ incendijs liberatam, ut testatur Joannes Diaconus lib.2. vita S. Gregorij cap.44. Damascenus in oratione de fideliis defunctis, S.Thomas in supplemento qu.73. art.5. ad 5. S.Antonius 1. parte Chronicu titulo 7. cap.3. §.2. Vincentius Bellocensis in speculo hytoriali lib.1.cap.68. & alij: Ergo poena damnatorum in æternum duratur non sunt, sed per misericordiam Dei aliquando finiendas.

Respondeo primò, quod licet sententia illa de liberatione animæ Traiani ab inferis, non careat probabilitate, ob Authorum quos citavimus gravitatem; oppositum tamen quam Baronius, Bellarminus, Cano, Soto, & alij amplectuntur, videri probabilem. Cum enim Deus legem statuerit generalē, de æterna impiorum in sua impietate inorientium damnatione, temerarium videtur, aliquem ab hac lege excipere, nisi talis exceptio, ex Scriptura, vel Traditione, per quas solum Dei voluntas nobis innotescit, eruat: liberatio, autem animæ Traiani ab inferis, nullo Scriptura vel Traditione loco fulciri potest: Ergo videtur fictitia, & à nullo Theologo veritatis amante asserenda.

Addo verisimile non esse, S.Gregorium orasse pro flagitiosissimo Principe Ethnico, atrocissimo Christianorum persecutore, sodomita spurcissimo, & omnibus libidinibus dedito, ut Ethnici ipsi Authores testantur, Deumque ipsi post quingenitos ab ejus obitu & damnatione annos, singulari misericordia, tam nefanda facinora dimisile, & illum ex inferis liberasse; cum nec Abraham precibus vietus fuerit, ut Sodomites, in hac mortalitate adhuc postis parceret; & decem justos postulaverit, quorum meritis concederet Sodomæ & Gomoræ conservationem. Unde Joannes Diaconus prædictam de Traiano narrationem non hauisit de probatis actis vita S. Gregorij; sed ex obscuris quartundam Ecclesiastum Anglicanarum vel

sa xonicarum monumentis, quæ nihil vel pauci fidei & authoritatis habent. Oratio vero de fidelibus defunctis, non est Damasceni, cum plura contineat à veritate penitus aliena, ut id quod in ea dicitur, neminem eorum qui in Christum crediderunt peritum, quod erroneum est. Denun ad autoritatem D.Thomæ, quæ majoris ponderis est ac momenti, dicendum est, illum hystrionum omnium, quæ passim suo tempore jastrabantur, veritatem expendere minime potuisse, propter librum penitiam, nec debuisse, cum id Theologici munieris non sit; noluisse tamen, propter authoritatem Damasceni existimatam, illum hystrionem rejicere, sed ad eam respondisse quæ probabilius responderi poterant.

Respondeo secundò, dato & non concesso Antecedente, seu hi storiam illam de liberatione animæ Trajani ab inferis, precibus S. Gregorij, negando Consequentiam; cum enim illa facta fuerit, de lege & potentia Dei extraordinaria & absoluta, quæ inferos, si velit evacuate potest, non probat quod, de lege & potentia ordinaria, damnatorum poena terminum & finem aliquando habitare sint, vel habere possint.

His præmissis difficultas est, an peccatum mortale, de se, & ex malitia sua intrinseca, exigat poenam æternam; vel solum hoc ei conveniat per accidentem, propter legem à Deo latam, quæ illud æternam poenam punire voluit. Ratio dubitandi est, quia poena debet esse proportionata culpæ: poena autem æterna nullam videtur habere proportionem cum culpa mortali, quæ brevissimo tempore, & ferè in momento committitur.

38. Dico tamen, peccatum mortale, ex se, & ex malitia sua intrinseca, reatum poenam æternam inducere.

Probatur primò ex fundamentis §. præcedenti statutis: peccatum enim continens malitiam & gravitatem in esse moris simpliciter infinitum, ex se & ex sua malitia intrinseca, meretur poenam infinitam, cùm poena debeat proportionata culpæ: Sed peccatum mortale, in quantum est offenditæ Dei, continet malitiam & gravitatem in esse moris simpliciter infinitam, ut ibidem ostensum est: Ergo ex se, & ex sua malitia intrinseca, meretur poenam infinitam, saltem duratione, sive æternam. Hanc rationem insinuat D. Thomas in 4. dist.46. quæst.1. art.3. his verbis: *Potest & alia ratio assignari, quare pena peccati mortalis sit æterna, quia per illud contra Deum qui est infinitus peccatur; unde cum non possit esse pena infinita per intensitatem, quia creatura non est capax alicuius qualitatis infinita, requiritur ut sit saltem duratione infinita.*

39. Probatur secundò alio egregio discursu ejusdem S.Doctoris hic quæst. 87. artic.3. Peccatum dicens inordinationem irreparabilem, per se & ex malitia sua intrinseca, reatum poenam æternam inducit, Sed peccatum mortale dicit inordinationem irreparabilem: Ergo per se, & ex malitia sua intrinseca, inducit reatum poenam æternam. Major potest, peccatum enim inducit reatum poenam, ratione suæ inordinationis, ut in prima suppositione declaravimus; unde tandem debet manere reatus poenæ, quandiu remanet inordinatio culpe, subinde si ista sit irreparabilis, & perpetua; ille quoque æternus, & interminabilis erit. Minor vero in qua est difficultas sic potest suaderi: Peccatum mortale avertit & deordinat hominem ab ultimo fine, ut constat ex dictis §.1. Sed deordinatio ab ultimo fine, ex sua propria ratione, & ex parte peccatoris;